

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Μηνρές μαθηνύχτες

Τα υοσμήματα της χορχόνας

Αθανασία Δαφιώτη
εικόνες: Μαιρηλία Φωτιάδου

ΜΕΤΟΙΧΜΙΟ

Ασκήσεις, θεατρικά παιχνίδια και δραστηριότητες

ΑΣΚΗΣΗ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ

Τα μέλη της ομάδας, στην οποία συμμετέχει και ο/η εκπαιδευτικός ή ο/η εμψυχωτής/τρια, σχηματίζουν κύκλο.

Ένα αντικείμενο, όπως ένα λούτρινο ψαράκι ή γοργόνα, μια κορόνα ή, εναλλακτικά, ένα σφουγγάρι της θάλασσας, αρχίζει να κυκλοφορεί ανάμεσα στα παιδιά σαν μπάλα και όποιο παιδί το παίρνει λέει το όνομά του. Αυτό επαναλαμβάνεται μερικές φορές, και το αντικείμενο συνεχίζει να περνάει από παιδί σε παιδί.

Στη συνέχεια το παιδί που κρατάει το αντικείμενο λέει το όνομά του και τι πλάσμα του βυθού θα ήθελε να είναι.

Το αντικείμενο εξακολουθεί να αλλάζει χέρια, μόνο που τώρα, κάθε φορά που κάποιο παιδί το παίρνει, δε λέει το ίδιο το όνομά του, αλλά τα μέλη της ομάδας που το θυμούνται.

Στο τέλος της άσκησης γνωριμίας κάθε παιδί πετάει το αντικείμενο σε ένα άλλο παιδί φωνάζοντάς το με το όνομά του, αφού το θυμάται.

ΣΤΟΧΟΣ

Η γνωριμία των μελών της ομάδας και ένα πρώτο δέσιμο μεταξύ τους, η ετοιμότητα και η εγρήγορση, αλλά και η έμμεση ένταξή τους στο παραμύθι, καθώς κάθε παιδί επιλέγει ποιο πλάσμα του βυθού θα ήθελε να είναι.

ΑΣΚΗΣΗ ΧΑΛΑΡΩΣΗΣ, ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΝΤΟΜΙΜΑΣ

Κινούμαστε ελεύθερα στον χώρο υπό τους ήχους μουσικής που προσφέρεται για χαλάρωση και μεταμορφωνόμαστε σε:

- Φουρτουνιασμένη και έπειτα ήρεμη θάλασσα.
- Εκδρομείς που εισπνέουν βαθιά, για να γεμίσουν τα πνευμόνια τους με καθαρό αέρα και ιώδιο από τη θάλασσα.
- Επισκέπτες της παραλίας που περπατούν ξυπόλυτοι πάνω στην καυτή άμμο.
- Κολυμβητές που χαίρονται το υγρό στοιχείο.
- Θαλασσοπούλια που γλιστράνε πάνω από τη θάλασσα.
- Γλαροπούλια που ανταγωνίζονται στις βουτιές.
- Ψαράδες που ανεβάζουν αργά τα δίκτυα τους.
- Δελφίνια που κολυμπούν και βουτούν στο νερό παιχνιδιάρικα.
- Κύματα που μικραίνουν και μεγαλώνουν.
- Γοργόνες, αφού πρώτα ψάξουμε στην άμμο κάτι που χάσαμε, βρούμε ένα σπάνιο κόσμημα, π.χ. κορόνα, βραχιόλι, δαχτυλίδι, κολιέ, και το φορέσουμε για να γίνει η μεταμόρφωση.

Σε ένα μέλος της ομάδας δίνουμε τη λέξη «θάλασσα» και του ζητάμε να τη δει με τη φαντασία του, με κλειστά μάτια, και να αρχίσει να μας περιγράφει ό,τι άλλο βλέπει μέσα στα νερά. Παρακολουθούμε την περιγραφή του, που ενεργοποιεί τη φαντασία μας.

Ο ΚΥΚΛΟΣ

ΑΣΚΗΣΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ, ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ένα παιδί-γοργόνα μπαίνει στο κέντρο ενός στενά σχηματισμένου –από τα σώματα των υπόλοιπων παιδιών– κύκλου και προσπαθεί να βγει από τον κλοιό. Στον κύκλο, τα παιδιά μπορούν να είναι πιασμένα χέρι χέρι ή από τους ώμους. Αν θέλει, το παιδί-γοργόνα μπορεί να διηγηθεί την ιστορία του για να κάνει τους άλλους να ξεχαστούν, ώστε να καταφέρει να τους ξεφύγει και να βγει από τον κύκλο. Η υπόλοιπη ομάδα από τη μεριά της προσπαθεί αυξομειώνοντας το μέγεθος του κύκλου να μην αφήσει κανένα κενό, καμία διέξοδο που να επιτρέψει στο παιδί-γοργόνα να απεγκλωβιστεί.

ΣΤΟΧΟΣ

Η δημιουργία επαφής και κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ των μελών της ομάδας.

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Χρησιμοποιώντας μαξιλάρια ή θρανία κατασκευάζουμε, δηλαδή ορίζουμε, ένα **καταφύγιο-λιμάνι** σε ένα σημείο της αίθουσας. Ένα παιδί σε ρόλο **ναυαγού (ή πλοίου)** κλείνει τα μάτια του ή τα καλύπτει με ένα κομμάτι ύφασμα και ξεκινά από την άλλη άκρη της αίθουσας με σκοπό να φτάσει στο καταφύγιό του. Τα υπόλοιπα παιδιά διασκορπίζονται στον χώρο και στέκονται ακίνητα. Παριστάνουν τις **φιλικές γοργόνες**, δελφίνια και καβουράκια που ηχούν μονότονα αλλά έντονα κάθε φορά που το παιδί κινδυνεύει να χάσει τον δρόμο του και να πέσει πάνω τους.

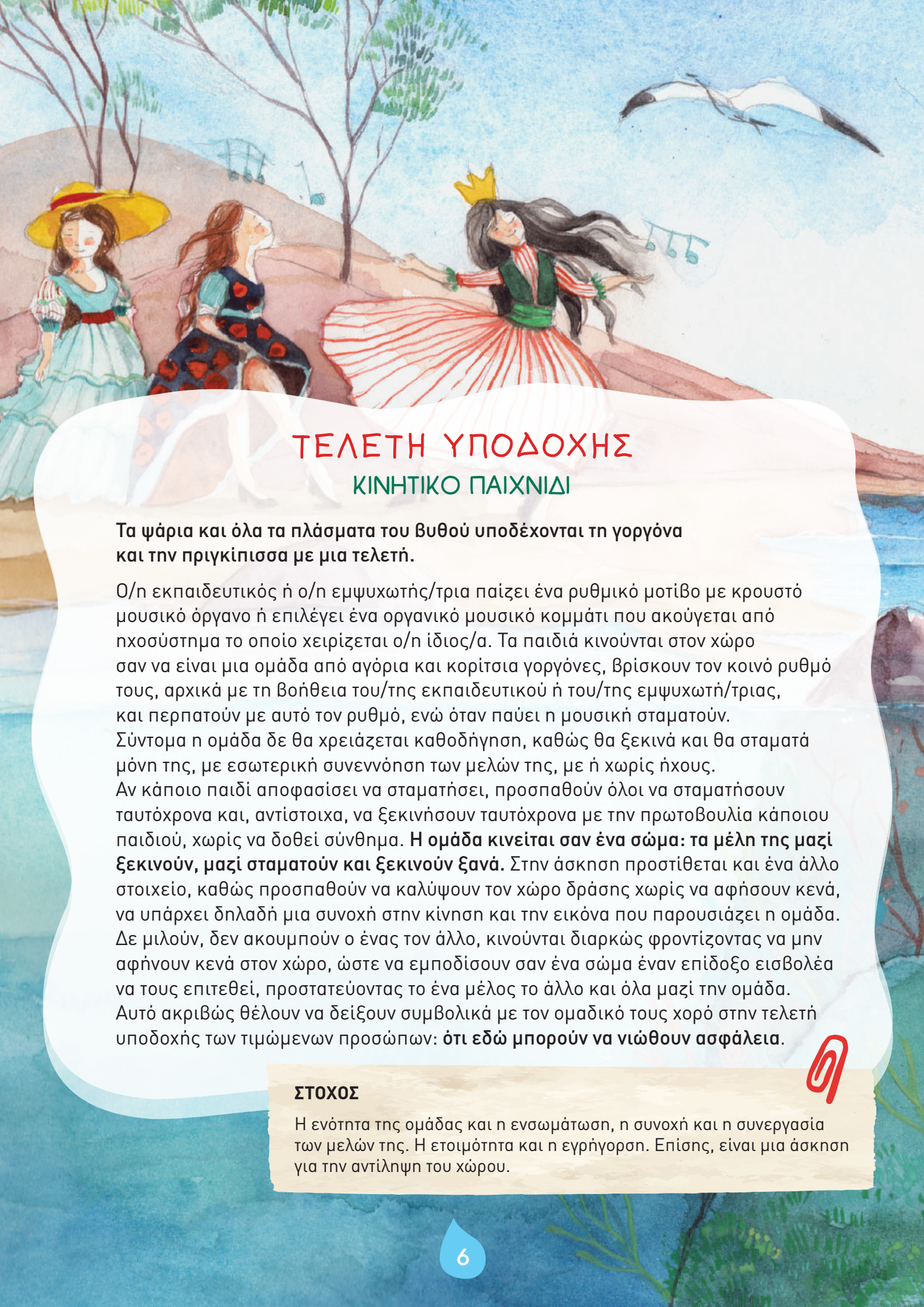
Σημείωση: Δεν ηχούν όλα τα παιδιά μαζί. Μόνο το παιδί-εμπόδιο που το πλησιάζει επικίνδυνα το παιδί-ναυαγός προειδοποιεί κάθε φορά παράγοντας έναν ήχο, π.χ. προφέροντας μακρόσυρτα ένα φωνήεν ή χτυπώντας παλαμάκια ή ό,τι άλλο συμφωνήσει η ομάδα. Για να βοηθήσουν το παιδί-ναυαγό να καταλάβει πόσο απέχει από το καταφύγιο-λιμάνι, τα παιδιά-εμπόδια μπορούν να εκπέμπουν ήχους όλο και πιο δυνατούς και ενθαρρυντικούς όσο εκείνο πλησιάζει στο τέρμα της διαδρομής του.

ΣΤΟΧΟΣ

Άσκηση εντοπισμού στον χώρο.
Επίσης, η ομάδα δοκιμάζει τη συνοχή και την ετοιμότητα των μελών της.

Παραλλαγή: Από το καταφύγιο ακούγεται ένας ήχος διαφορετικός από τους άλλους, π.χ. μια μελωδία που τραγουδάει η γοργόνα ή η πριγκίπισσα, και η οποία βοηθά το παιδί-ναυαγό να μην χάσει τον προσανατολισμό του πηγαίνοντας προς το καταφύγιο-λιμάνι.

ΤΕΛΕΤΗ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

ΚΙΝΗΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Τα ψάρια και όλα τα πλάσματα του βυθού υποδέχονται τη γοργόνα και την πριγκίπισσα με μια τελετή.

Ο/η εκπαιδευτικός ή ο/η εμψυχωτής/τρια παίζει ένα ρυθμικό μοτίβο με κρουστό μουσικό όργανο ή επιλέγει ένα οργανικό μουσικό κομμάτι που ακούγεται από ηχοσύστημα το οποίο χειρίζεται ο/η ίδιος/α. Τα παιδιά κινούνται στον χώρο σαν να είναι μια ομάδα από αγόρια και κορίτσια γοργόνες, βρίσκουν τον κοινό ρυθμό τους, αρχικά με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού ή του/της εμψυχωτή/τριας, και περπατούν με αυτό τον ρυθμό, ενώ όταν παύει η μουσική σταματούν. Σύντομα η ομάδα δε θα χρειάζεται καθοδήγηση, καθώς θα ξεκινά και θα σταματά μόνη της, με εσωτερική συνεννόηση των μελών της, με ή χωρίς ήχους. Αν κάποιο παιδί αποφασίσει να σταματήσει, προσπαθούν όλοι να σταματήσουν ταυτόχρονα και, αντίστοιχα, να ξεκινήσουν ταυτόχρονα με την πρωτοβουλία κάποιου παιδιού, χωρίς να δοθεί σύνθημα. **Η ομάδα κινείται σαν ένα σώμα: τα μέλη της μαζί ξεκινούν, μαζί σταματούν και ξεκινούν ξανά.** Στην άσκηση προστίθεται και ένα άλλο στοιχείο, καθώς προσπαθούν να καλύψουν τον χώρο δράσης χωρίς να αφήσουν κενά, να υπάρχει δηλαδή μια συνοχή στην κίνηση και την εικόνα που παρουσιάζει η ομάδα. Δε μιλούν, δεν ακουμπούν ο ένας τον άλλο, κινούνται διαρκώς φροντίζοντας να μην αφήνουν κενά στον χώρο, ώστε να εμποδίσουν σαν ένα σώμα έναν επίδοξο εισβολέα να τους επιτεθεί, προστατεύοντας το ένα μέλος το άλλο και όλα μαζί την ομάδα. Αυτό ακριβώς θέλουν να δείξουν συμβολικά με τον ομαδικό τους χορό στην τελετή υποδοχής των τιμώντων προσώπων: **ότι εδώ μπορούν να νιώθουν ασφάλεια.**

ΣΤΟΧΟΣ

Η ενότητα της ομάδας και η ενσωμάτωση, η συνοχή και η συνεργασία των μελών της. Η ετοιμότητα και η εγρήγορση. Επίσης, είναι μια άσκηση για την αντίληψη του χώρου.

ΓΡΑΦΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΛΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ

Ένας/μία δημοσιογράφος μαθαίνει την ιστορία για τη φίλια της γοργόνας και της πριγκίπισσας. Τι θα μπορούσε να γράψει; Ποιους τίτλους θα έβαζε στο θέμα του; Θα είχε κάποιο αποτέλεσμα η δημοσίευση της έρευνάς του;

Τα παιδιά σε ρόλο δημοσιογράφου γράφουν τα άρθρα τους. Μπορούν να δουλέψουν ατομικά ή συλλογικά, σε ομάδες. Ο/η εκπαιδευτικός ή ο/η εμπυχωτής/τρια αναλαμβάνει τον ρόλο αρχισυντάκτη/τριας.

ΣΤΟΧΟΣ

Να αφήσουν τα παιδιά τη δημιουργική τους φαντασία να εκφραστεί και γραπτώς, και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους. Να δουν τη γραφή με δημιουργική διάθεση.

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΤΙΚΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Με αφετηρία το παραμύθι *Τα κοσμήματα της γοργόνας*, μπορεί να γίνει μια ενδιαφέρουσα συζήτηση, και ειδικά με μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά, η οποία θα αφορά γενικότερα θέματα, όπως η διαφορετικότητα, τα υπερτιμημένα πρότυπα (π.χ. από τον κόσμο του θεάματος, της μόδας, των διασημοτήτων).

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ο/η εκπαιδευτικός ή ο/η εμπνευστής/τρια μπορεί να προτείνει στους μαθητές μια σειρά από δραστηριότητες, όπως:

- Να παρουσιάσουν την ιστορία παίζοντας κουκλοθέατρο ή θέατρο σκιών. Επίσης, θα μπορούσαν τα παιδιά να χωριστούν σε ομάδες και, χρησιμοποιώντας διαφορετικές τεχνικές, να παρουσιάσει κάθε ομάδα τη δουλειά της στις άλλες.
- Να ζωγραφίσουν εικόνες εμπνευσμένες από το παραμύθι και να συζητήσουν στη συνέχεια τις ομοιότητες και τις διαφορές που έχουν οι ζωγραφιές τους – ενδεχομένως και σε σχέση με αυτές της εικονογράφου του βιβλίου.
- Να βρουν παραμύθια τα οποία έχουν κοινά σημεία με το παραμύθι *Τα κοσμήματα της γοργόνας*.

Ασκήσεις-παιχνίδια για μικρότερα παιδιά

Ο ΚΑΡΧΑΡΙΑΣ

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στο πάτωμα τοποθετούμε στεφάνια ή σχεδιάζουμε κύκλους με χρωματιστές κιμωλίες, που αποτελούν τις φωλιές των πλασμάτων του θαλάσσιου βυθού, τα οποία δεν είναι άλλα από τα παιδιά της ομάδας. Εκεί θα καταφεύγουν για να προστατευτούν από το **παιδί-καρχαρία** που εισβάλλει στον ζωτικό τους χώρο με σκοπό να τα πάρει μαζί του, στον δικό του κόσμο. Ο/η εκπαιδευτικός ή ο/η εμψυχωτής/τρια τους αφηγείται μια ιστορία ανάλογη με αυτήν της γοργόνας και της πριγκίπισσας. Όταν αναφέρει τη λέξη «καρχαρίας», το παιδί που κολυμπάει, δηλαδή κινείται διαρκώς ανάμεσα στα υπόλοιπα παιδιά, ορμά για να τα πιάσει. Όποιος/α προλάβει και μπει στη φωλιά είναι ασφαλής. Όποιος/α πιαστεί μεταμορφώνεται σε καρχαρία. Το παιχνίδι συνεχίζεται μέχρι να γίνουν όλα τα παιδιά της ομάδας καρχαρίες. Εναλλακτικά, **μπορούμε να ορίσουμε ως νικητή το τελευταίο παιδί, που έχει ξεφύγει από τους καρχαρίες.**

Στην αφήγησή μας χρησιμοποιούμε όσο το δυνατόν περισσότερες λέξεις που αρχίζουν με τη συλλαβή «κα», για να μπερδέψουμε τα παιδιά και να αρχίσουν να τρέχουν. Με αυτό τον τρόπο το παιχνίδι αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον και γίνεται διασκεδαστικό. Για παράδειγμα, μπορούμε να πούμε: «Ξαφνικά ένας κά-βουρας έπεσε από το ράμφος ενός μεγάλου πουλιού και βρέθηκε στον βυθό» ή «Ένας κα-ραφλός βαρκάρης έπεσε στη θάλασσα». Ακούγοντας ότι η λέξη δεν είναι «καρχαρίας» αλλά κάτι άλλο, βάζουν τα γέλια και χαλαρώνουν.

Παραλλαγή: Ένα παιδί υποδύεται έναν βατραχάνθρωπο που προσπαθεί να βγάλει στη στεριά τα παιδιά-γοργόνες, για να τα πεί σε ένα ενυδρείο ή τσίρκο.

ΤΑ ΝΗΣΙΑ

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Τοποθετούμε στο πάτωμα εφημερίδες (εναλλακτικά, χρησιμοποιούμε στεφάνια γυμναστικής ή σχεδιάζουμε κύκλους με κιμωλία), που είναι τα νησιά, ενώ τα σημεία που είναι ακάλυπτα συμβολίζουν τη θάλασσα. Με τη βοήθεια μουσικής τα παιδιά βρίσκουν τον ρυθμό τους και κολυμπούν στη θάλασσα. Κάθε φορά που σταματάει η μουσική, πατάνε πάνω στις εφημερίδες-νησιά για να σωθούν από τους καρχαρίες. Σταδιακά λιγοστεύουν οι εφημερίδες, και πρέπει τα παιδιά να πατούν δυο δυο ή τρία τρία πάνω στην ίδια εφημερίδα, ώσπου στο τέλος όλα τα παιδιά πατάνε πάνω στο ίδιο κομμάτι εφημερίδας.

ΘΑΛΑΣΣΑ-ΒΟΥΝΟ-ΠΟΛΗ

ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΕΓΡΗΓΟΡΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ

Σε τρία σημεία της αίθουσας ή σε εξωτερικό χώρο, π.χ. στο προαύλιο, στέκονται τρία παιδιά μακριά το ένα από το άλλο. Αυτά τα παιδιά είναι οι «μάνες» του παιχνιδιού. **Το πρώτο συμβολίζει τη θάλασσα, το δεύτερο το βουνό, το τρίτο την πόλη.** Κάθε φορά που ο/η εκπαιδευτικός ή ο/η εμπυχωτής/τρια ονοματίζει ένα πλάσμα που ζει στη θάλασσα, τρέχουν όλα τα παιδιά και αγκαλιάζουν τη «μάνη» θάλασσα. Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, **τα παιδιά τρέχουν και αγκαλιάζουν την αντίστοιχη «μάνη» (θάλασσα, βουνό, πόλη).**

Το παιχνίδι αυτό, με τις κατάλληλες προσαρμογές, μπορεί να εφαρμοστεί σε πολλά μαθήματα. Είναι ένας ευχάριστος τρόπος να μάθουν τα παιδιά παίζοντας μαθηματικά, γεωγραφία, φυσική, γραμματική κ.ά. Για παράδειγμα, οι τρεις «μάνες» που έχουμε ορίσει μπορεί να είναι ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα. Εκτελούμε την άσκηση και κατά τη διάρκειά της λέμε δυνατά τη λέξη «κολυμπώ». Τότε τα παιδιά τρέχουν στη «μάνη» των ρημάτων. Ακούγοντας τη λέξη «κόσμημα», τα παιδιά τρέχουν στη «μάνη» των ουσιαστικών και όταν ακούνε τη λέξη «χαρούμενοι» τρέχουν και αγκαλιάζουν αντίστοιχα τη «μάνη» των επιθέτων. Αν κάποια φορά μπερδευτούν, δικαιούται η «μάνη» να τα φωνάξει κοντά της.

Ο/η εκπαιδευτικός ή ο/η εμπυχωτής/τρια (ή και ο γονιός) μπορεί να επιλέξει όσες από τις παραπάνω ασκήσεις προτιμά και θεωρεί ότι ταιριάζουν στην ομάδα του, προσαρμόζοντάς τες ανάλογα με το θέμα που θέλει να αναπτύξει και λαμβάνοντας, φυσικά, υπόψη το επίπεδο αλλά και τη δυναμική των παιδιών. Μπορεί να φανούν χρήσιμες και για την προετοιμασία μιας θεατρικής ομάδας και το δέσιμο μεταξύ των μελών της, ακόμα και για να πλαισιώσει μια γιορτή. **Καλό είναι να μη βιάζεται κανείς να περάσει από τη μια άσκηση στην άλλη, δεδομένου ότι τα παιδιά χρειάζονται τον χρόνο τους για να τις κατανοήσουν και να τις χαρούν.**

Ας υπογραμμίσουμε ότι το θεατρικό παιχνίδι, όπως άλλωστε και το παραμύθι, είναι ψυχαγωγικό και συγχρόνως διδακτικό. Τα παιδιά και ο/η εκπαιδευτικός ή ο/η εμπυχωτής/τρια συμμετέχουν με το σώμα, τον λόγο, το συναίσθημα, τις αναμνήσεις, τη φαντασία, τα όνειρα, και εδώ **η έννοια της χαράς δε συγκρούεται με την έννοια της εργασίας.**

Μια όμορφη γοργόνα, που λάτρευε να φτιάχνει κοσμήματα
με υλικά από τη θάλασσα και να τα μοιράζει στους φίλους της,
βρέθηκε μπροστά στα υπέρλαμπρα κοσμήματα της πριγκίπισσας
της περιοχής. Τι θα κάνει; Θα σταθεί μεγαλόψυχη
και θα τα επιστρέψει στην ιδιοκτήτριά τους, που τα έχασε;
Ή θα τα κρατήσει για τη συλλογή της;

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΩ

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΕ Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΔΑΦΙΩΤΗ, ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.